

UNGA VUXNA - en alkoholvaneundersökning på gymnasiet i Lund 2001

INLEDNING

I sin proposition "Nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador" skriver regeringen på sid 70: "Insatser för unga vuxna bör prioriteras eftersom de som grupp har den högsta alkoholkonsumtionen och eftersom de i hög utsträckning är förebilder för de lite yngre. De behöver ökad kunskap om hur mycket man kan dricka utan att ta skada, och om riskerna med berusningsdrickande."

I Lund har skolundersökningar av ungas alkoholvvanor visat att Lundaungdomar ligger över riksgenomsnittet när det gäller alkoholkonsumtion. Det är rimligt att anta att denna alkoholkonsumtion även kan komma att bidra till en ökad benägenhet att experimentera med andra droger. Södra Regionvårdsnämnden har gett Ulf Ljungberg, Kultur och Fritid i Lunds kommun, och Thomas Lundqvist, Rådgivningsbyrån i narkotikafrågor i Lund, i uppdrag att utforma och genomföra ett preventionsprogram för ungdomar, för att sprida kunskap om alkoholens verkningar och lära ut tekniker för att undvika en farlig och riskfylld alkoholkonsumtion.

I den första utbildningsomgången, som genomfördes våren 2001, användes ett preventionsprogram som tagits fram i ett projekt på Studenthälsan vid Lunds universitet. Förhoppningen är att man utifrån de erfarenheter man får från denna pilotomgång av utbildningen kan utveckla ett program som är mer anpassat till elever på högstadie- och gymnasienivå.

SYFTE OCH MÅLGRUPP

Syftet med utbildningen är att undersöka om man med hjälp av preventionsprogram kan förändra attityden till, och även minska, alkoholkonsumtionen bland gymnasieelever. I denna första studie begränsades urvalet till två gymnasieskolor och enbart två klasser vid varje skola. Utbildningen inriktades på avgångsklasserna med tanke på deras kommande studentfester och klasserna valdes ut av skolans elevvårdspersonal utifrån ett bedömt behov av en insats i dessa klasser.

METOD OCH GENOMFÖRANDE

Den första enkäten (bilaga 1) distribuerades under mars av Thomas Lundqvist, Rådgivningsbyrån. Därefter genomfördes utbildningen under april, då Kent Johnsson, alkoholforskare, träffade de olika klasserna vid 2-3 tillfällen. Den uppföljande enkäten, som är identiskt med den första, gjordes maj månad.

Utbildningen grundar sig på kognitiv beteende-utbildning som ges i primärpreventivt syfte. Syftet är att medvetandegöra och lära ut tekniker som minimerar skador i samband med alkohol. Den grundar sig på arbete av Marlatt vid University of Washington, Seattle, USA. Marlattgruppens arbete med förstaårsstudenter har varit epokgörande. Deras arbete har dock

huvudsakligen grundat sig på sekundärpreventiva tekniker. Metoden som använts är i stort sett den samma men omarbetad till primärprevention.

Utbildningen omfattar fem olika moment och varar i tre timmar. De olika momenten är: 1) alkoholförväntningar, 2) att beräkna alkoholpåverkansgrad, promillehalter, könsskillnader, 3) relationer till omgivningen, 4) varför dricker jag alkohol? 5) planering av sin konsumtion samt av festen.

Moment 1: Alkoholförväntningar påverkar vår alkoholkonsumtion. De som har starka förväntningar har en högre konsumtion. Hos män hittar man senare i livet samband mellan negativa livshändelser och alkoholproblem hos de som har starka alkoholförväntningar. I detta moment belyser man studentens egna förväntningar och jämför dessa med personer i samma situation.

Moment 2: Vår dryckeskultur innebär att vi dricker relativt stora mängder alkohol vid ett och samma tillfälle. Ju oftare detta sker, desto större risk för toleransutveckling. Speciellt viktigt är detta i unga år. I detta moment lär man sig teoretiskt att beräkna sin promillehalt efter en viss mängd alkohol. Syftet är att få en förståelse för promillehalter och försöka hitta sin optimala festpromillehalt, vilken oftast är mycket lägre än man tidigare brukar ha. Vår rekommenderade festpromille är 0.55 ‰ eller lägre.

Moment 3: Omgivningen är kanske det som påverka konsumtionen mest av allt i denna ålder. Om kamraterna dricker ökar det oddsen att man själv dricker. Detta påverkar inte enbart om man dricker utan även mängden. I detta moment analyserar man omgivningens påverkan och på vilket sätt man själv påverkar.

Moment 4: Varför dricker jag alkohol, vad förväntar jag mig av alkohol och vad händer när jag dricker? Dessa frågor diskuteras i fokuserade gruppdiskussioner. Svaren redovisas i storgrupp och analyseras.

Moment 5: Att planera festen är ett viktigt moment i kursen. Utan denna planering är det mycket svårare att hålla sig till en förutbestämd mängd alkohol under en fest. Olika saker som påverkar promillehalten tas upp och kunskapen om hur man beräknar sin promillehalt är en viktig komponent i detta moment. Gruppen får även komma med förslag på olika tekniker man kan använda sig av för att kunna bibehålla den plan man bestämt sig för.

RESULTAT

Beskrivning av materialet

Resultatet av frågorna redovisas, men frågorna har i förhållande till enkäten strukturerats om. Tabellerna visar resultatet före och efter det genomförda preventionsprogrammet.

Klass- och könsfördelning

Klassfördelning och antal elever som deltog i de båda enkäterna framgår av tabell 1.

Tabell 1. *Klassfördelning och elevantal i båda enkäterna*

Före/efter		Frekvens	Procent
Före	Nv3c	24	24,0
	Sp3a	29	29,0
	Vipe (x)	28	28,0
	Vipe (y)	19	19,0
	Totalt	100	100,0
Efter	Nv3c	21	28,8
	Sp3a	27	37,0
	Vipe (x)	6	8,2
	Vipe (y)	19	26,0
	Totalt	73	100,0

Med undantag för Vipeholms klass 'Y', som är något mindre numerärt, så är klasserna jämnt fördelade i den första enkäten. I den andra enkäten finns ett stort bortfall i Vipeholms klass 'X' och orsaken till detta bortfall är oklar.

I tabell 2 redovisas fördelningen mellan könen och den ungefär lika stor i båda enkäterna.

Tabell 2. *Könsfördelningen i båda enkäterna*

Före/efter		Frekvens	Procent
Före	Kvinnor	46	46,0
	Män	54	54,0
	Totalt	100	100,0
Efter	Kvinnor	37	50,7
	Män	36	49,3
	Totalt	73	100,0

I den andra enkäten är dock antalet män betydligt mindre än i den första, vilket innebär att de står för större delen av bortfallet. Sett till antalet är bortfallet bland de manliga eleverna dubbelt så stort som bland de kvinnliga.

Alkoholvanor

Frågorna som rör eleverna alkoholvanor inleds med hur många som dricker alkohol (tabell 3).

Tabell 3. *Tabellen visar hur många som dricker alkohol*

Före/efter		Frekvens	Procent
Före	Ja	90	90,0
	Nej	10	10,0
Totalt		100	100,0
Efter	Ja	66	90,4
	Nej	7	9,6
Totalt		73	100,0

Trots det stora bortfallet är den procentuella fördelningen av elever som dricker alkohol lika stor i båda mätningarna.

Viktiga aspekter när det gäller elevernas alkoholvanor är hur många gånger de dricker varje vecka och hur ofta de upplever att de blir berusade (tabell 4).

Tabell 4. Tabellen visar hur många gånger eleverna dricker alkohol per vecka och hur många av dessa gånger de upplever sig berusade

Före/efter		N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Före	Hur ofta?	90	.00	3.00	1.0667	.7642
	Hur många av dessa gånger upplever Du Dig berusad?	90	.00	3.00	.7567	.6107
Efter	Hur ofta?	64	.00	3.00	1.0125	.6448
	Hur många av dessa gånger upplever Du Dig berusad?	64	.00	2.00	.7172	.4522

Resultatet visar inga skillnader mellan mätningarna. Eleverna dricker alkohol i genomsnitt en gång per veckan och blir berusade i stort sett varje gång. De elever som dricker mest dricker tre gånger per vecka och blir i den första mätningen berusade vid varje tillfälle. I den andra mätningen sjunker denna siffra något och de blir berusade vid två av tre tillfällen. Denna lägre siffra skulle kunna tillskrivas preventionsprogrammet, men kan också bero på bortfallet.

För att få en tydligare bild av hur många av eleverna som upplever sig berusade varje gång de dricker, även om de inte dricker varje vecka, skapades en speciell variabel för detta (tabell 5).

Tabell 5. Tabellen visar hur många av eleverna som upplever sig berusade varje gång de dricker

Före/efter		Frekvens	Procent
Före	Dricker ej	10	10,0
	Ja	56	56,0
	Nej	34	34,0
Totalt		100	100,0
Efter	Ja	39	53,4
	Nej	34	46,6
Totalt		73	100,0

Mer än hälften av eleverna uppger att de blir berusade varje gång de dricker och detta gäller både före och efter preventionsprogrammet. Intressant är att de som svarar 'nej' är exakt lika många i båda mätningarna och att det i andra mätningen inte fanns någon som uppger att man aldrig dricker alkohol.

Med tanke på de siffror som presenteras i tabell 6 är det inte troligt att alkoholens upplevda negativa effekter kommer att inverka på elevernas alkoholvanor.

Tabell 6. Tabellen visar hur många som har upplevt negativa effekter av att dricka alkohol

Före/efter		Frekvens	Procent
Före	Ja	73	73,0
	Nej	22	22,0
	Ej svarat	5	5,0
Totalt		100	100,0
Efter	Ja	52	71,2
	Nej	14	19,2
	Ej svarat	7	9,6
Totalt		73	100,0

Procentuellt sett upplever lika stor andel av eleverna negativa effekter av alkohol i båda mätningarna och det förefaller inte som om de ändrar sina alkoholvanor trots de upplevda negativa effekterna. Det är emellertid svårt att avgöra hur bortfallet påverkar resultatet.

Alkoholkonsumtion

Eleverna fick själva skatta hur mycket alkohol de dricker per månad och resultatet visas i tabell 7. För att få ett rättvisande mått på hur mycket eleverna i genomsnitt dricker utslöts i denna beräkning de elever som uppger att de aldrig dricker alkohol.

Tabell 7. Tabellen visar hur mycket alkohol eleverna uppger att de dricker under en månad

Före/efter		N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Före	Starksprit under en månad i cl	90	0	200	25,78	35,74
	Vinkonsumtion under en månad i flaskor	90	.00	3.00	.6509	.8041
	Starköl under en månad i burkar	90	.00	40.00	7.1944	8.2604
	Folköl under en månad i burkar	90	.00	30.00	1.7278	4.0732
Efter	Starksprit under en månad i cl	66	0	100	14,61	22,81
	Vinkonsumtion under en månad i flaskor	66	.00	4.00	.6826	.9358
	Starköl under en månad i burkar	66	.00	30.00	6.1439	6.7298
	Folköl under en månad i burkar	66	.00	24.00	2.0833	4.2945

Den genomsnittliga konsumtionen av starksprit har sjunkit vid den andra mätningen jämfört med den första. Övriga skillnader när det gäller den genomsnittliga konsumtion är marginella. Den mängd starksprit som man som mest dricker har sjunkit i den andra mätningen, liksom stark- och folköl, men vinkonsumtionen vid varje tillfälle är högre.

När det gäller mängden starksprit som normalt konsumeras under en fest har den också minskat avsevärt i den andra mätningen, både vad avser den genomsnittliga mängden och hur mycket som mest dricks vid varje tillfälle (tabell 8).

Tabell 8. Tabellen visar hur mycket alkohol eleverna uppger att de normalt dricker under en fest

Före/efter		N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Före	Starksprit normalt under fest i cl	90	0	90	12,41	17,78
	Vin under en fest i flaskor	90	.00	2.00	.2866	.4516
	Starköl under en fest i burkar	90	.00	10.00	2.4889	2.4825
	Folköl under en fest i burkar	90	.00	9.00	.2444	1.1928
Efter	Starksprit normalt under fest i cl	66	0	50	7,68	12,48
	Vin under en fest i flaskor	66	.00	2.00	.3045	.4396
	Starköl under en fest i burkar	66	.00	10.00	2.5152	2.4321
	Folköl under en fest i burkar	66	.00	4.00	.1818	.6302

När det gäller övriga siffror är de – fränsett folkölskonsumtionen som sjunker något i den andra mätningen – i stort sett på samma nivå vid båda mätningarna.

Klasskamraternas alkoholvanor

Förutom att beskriva sina egna alkoholvanor fick eleverna även i uppgift att skatta sina klasskamraters (tabell 9).

Tabell 9. Tabellen visar hur många av klasskamrater man tror dricker alkohol och hur ofta de dricker

Före/efter		N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Före	Hur många procent av dina klasskamrater tror Du dricker alkohol?	96	50	100	88,82	9,57
	Hur många gånger per vecka tror Du att de dricker alkohol?	90	.00	3.00	1.0667	.7642
		89				
Efter	Hur många procent av dina klasskamrater tror Du dricker alkohol?	70	66	100	91,19	8,73
	Hur många gånger per vecka tror Du att de dricker alkohol?	64	.00	3.00	1.0125	.6448
		64				

Den genomsnittliga siffran för hur många procent av klasskamraterna som man tror dricker alkohol (88 procent resp 91) ligger i stort sett exakt på samma nivå som den som eleverna själva har uppgivit. Detta gäller även för hur ofta man tror att andra dricker alkohol. Eleverna har med andra en god och realistisk uppfattning av hur det ser i klasserna när det gäller alkoholen och bilden av hur situationen ser ut har inte förändrat sig mellan mätningarna.

Har eleverna fått alkohol utköpt?

Den frågeställning som tar upp om, och i så fall hur, eleverna själva har fått alkohol utköpt delades in i fem olika delfrågor. Tabell 17 redovisar den första av dessa frågor och den tar upp hur många som har fått alkohol utköpt.

Tabell 10. Tabellen redovisar hur många av eleverna som har fått alkohol utköpt

Före/efter		Frekvens	Procent
Före	Ja	79	79,0
	Nej	17	17,0
	Ej svarat	4	4,0
	Totalt	100	100,0
Efter	Ja	61	83,6
	Nej	10	13,7
	Ej svarat	2	2,7
	Totalt	73	100,0

Resultatet visar att majoriteten av eleverna såväl före som efter preventionsprogrammet i stor utsträckning har fått alkohol utköpt och andelen elever som har fått alkohol utköpt är ungefär lika stor i båda mätningarna.

Är det vanligt att föräldrar köper ut alkohol? Tabell 11 visar att nästan hälften av eleverna har fått alkohol utköpt av föräldrarna.

Tabell 11. Tabellen visar hur många elever som har fått alkohol utköpt av sina föräldrar

Före/efter		Frekvens	Procent
Före	Ja	39	39,0
	Nej	39	39,0
	Ej svarat	22	22,0
Totalt		100	100,0
Efter	Ja	35	47,9
	Nej	23	31,5
	Ej svarat	15	20,5
Totalt		73	100,0

Andelen elever som har fått alkohol utköpt av föräldrarna är procentuellt sett större i den andra enkäten. Skillnaden skulle kunna förklaras med bortfallet i den andra enkäten eftersom antalet ja-svar är i stort sett lika många i de båda enkäterna. Jämfört med andra frågor i enkäten är det en stor andel elever som inte svarat.

Köper kamrater ut alkohol? Resultatet i tabell 12 visar att detta är vanligt förekommande.

Tabell 12. Tabellen visar hur många elever som har fått alkohol utköpt av kompisar

Före/efter		Frekvens	Procent
Före	Ja	63	63,0
	Nej	24	24,0
	Ej svarat	13	13,0
Totalt		100	100,0
Efter	Ja	43	58,9
	Nej	15	20,5
	Ej svarat	15	20,5
Totalt		73	100,0

Mer än hälften av eleverna får tag på alkohol via sina kamrater. Även här är det en relativt stor andel som har inte svarat.

Att få tag på alkohol med hjälp av andra, mer okända personer är inte lika vanligt som att få utköpt av föräldrar eller kamrater (tabell 13).

Tabell 13. Tabellen visar hur många elever som har fått alkohol utköpt av andra, mer okända

Före/efter		Frekvens	Procent
Före	Ja	31	31,0
	Nej	49	49,0
	Ej svarat	20	20,0
Totalt		100	100,0
Efter	Ja	25	34,2
	Nej	30	41,1
	Ej svarat	18	24,7
Totalt		73	100,0

En tredjedel av eleverna har köpt alkohol av personer som de inte känner så väl. Genomgående när det gäller frågorna om hur man får alkohol utköpt är det en stor andel av eleverna som inte har svarat, så även när det gäller denna fråga.

Förekommer det att elever köper ut alkohol via någon langningscentral (tabell 14)?

Tabell 14. Tabellen visar hur många elever som har fått tag på alkohol via en langningscentral

Före/efter		Frekvens	Procent
Före	Ja	11	11,0
	Nej	65	65,0
	Ej svarat	24	24,0
Totalt		100	100,0
Efter	Ja	12	16,4
	Nej	39	53,4
	Ej svarat	22	30,1
Totalt		73	100,0

När det gäller de olika sätten att få tag på alkohol är detta det minst vanliga. Endast en mindre andel av eleverna köper alkohol via en langningscentral, men även här är det många som inte har svarat.

Till vilka minderåriga kan eleverna tänka sig att köpa ut?

För att få fram attityden till alkohol hos gymnasieeleverna kan man även studera hur de ser på att köpa ut alkohol till yngre kamrater.

Tabell 15. Tabellen visar hur många som kan tänka sig att köpa ut till artonåringar

Före/efter		Frekvens	Procent
Före	Ja	85	85,0
	Nej	12	12,0
	Ej svarat	3	3,0
Totalt		100	100,0
Efter	Ja	63	86,3
	Nej	8	11,0
	Ej svarat	2	2,7
Totalt		73	100,0

Den procentuella andelen av eleverna som kan tänka sig att köpa ut alkohol till jämnåriga är stabil och förändrar sig inte mellan mätningarna.

Siffrorna för hur många som kan tänka sig att köpa ut till sjuttonåringar är något lägre (tabell 16).

Tabell 16. Tabellen visar hur många som kan tänka sig att köpa ut till sjuttonåringar

Före/efter		Frekvens	Procent
Före	Ja	70	70,0
	Nej	26	26,0
	Ej svarat	4	4,0
Totalt		100	100,0
Efter	Ja	48	65,8
	Nej	22	30,1
	Ej svarat	3	4,1
Totalt		73	100,0

Preventionsprogrammet har inte någon större inverkan för de som kan tänka sig att köpa ut till sjuttonåringar.

Andelen sjunker för de som skulle kunna köpa ut till sextonåringar (tabell 17).

Tabell 17. Tabellen visar hur många som kan tänka sig att köpa ut till sextonåringar

Före/efter		Frekvens	Procent
Före	Ja	48	48,0
	Nej	47	47,0
	Ej svarat	5	5,0
Totalt		100	100,0
Efter	Ja	32	43,8
	Nej	38	52,1
	Ej svarat	3	4,1
Totalt		73	100,0

Knappt hälften av eleverna skulle kunna köpa ut sextonåringar, siffror som står sig mellan mätningarna.

Ett trendbrott visar sig när det gäller att köpa ut till femtonåringar och yngre (tabell 18).

Tabell 18. Tabellen visar hur många som kan tänka sig att köpa ut till femtonåringar

Före/efter		Frequency	Percent
Före	Ja	19	19,0
	Nej	73	73,0
	Ej svarat	8	8,0
Totalt		100	100,0
Efter	Ja	10	13,7
	Nej	57	78,1
	Ej svarat	6	8,2
Totalt		73	100,0

Mindre än en femtedel skulle köpa ut till femtonåringar, vilket är en avsevärd skillnad jämfört med de som är sexton år eller äldre.

Radikalt lägre är siffrorna för de som kan tänka sig köpa ut till fjortonåringar och yngre, vilket är positivt (tabell 19).

Tabell 19. Tabellen visar hur många som kan tänka sig att köpa ut till fjortonåringar

Före/efter		Frekvens	Procent
Före	Ja	7	7,0
	Nej	85	85,0
	Ej svarat	8	8,0
Totalt		100	100,0
Efter	Ja	4	5,5
	Nej	63	86,3
	Ej svarat	6	8,2
Totalt		73	100,0

5-7 procent kan tänka sig att förse fjortonåringar med alkohol, oavsett preventionsprogram.

Ännu lägre är resultatet för trettonåringar (tabell 20).

Tabell 20. Tabellen visar hur många som kan tänka sig att köpa ut till trettonåringar

Före/efter		Frekvens	Procent
Före	Ja	4	4,0
	Nej	89	89,0
	Ej svarat	7	7,0
Totalt		100	100,0
Efter	Ja	3	4,1
	Nej	64	87,7
	Ej svarat	6	8,2
Totalt		73	100,0

Endast 4 procent kan tänka sig att skaffa alkohol till trettonåringar och siffran för tolvåringar är omkring 3 procent (tabell 21).

Tabell 21. Tabellen visar hur många som kan tänka sig att köpa ut till tolvåringar

Före/efter		Frekvens	Procent
Före	Ja	3	3,0
	Nej	90	90,0
	Ej svarat	7	7,0
Totalt		100	100,0
Efter	Ja	2	2,7
	Nej	65	89,0
	Ej svarat	6	8,2
Totalt		73	100,0

Signifikanstest

För att undersöka om skillnader mellan den första och andra enkäten är statistiskt signifikanta användes t-test med en signifikansnivå på 5 procent. Som en följd av det stora bortfallet i den ena klassen från Vipeholm gjordes signifikanstestet i två omgångar. I den första omgången togs alla klasser med i beräkningarna och i den andra exkluderades Vipeholms klass 'X', i syfte att studera om bortfallet i denna klass påverkar utfallet.

De skillnader mellan de båda mätningarna som visar sig vara statistiskt signifikanta är de som rör starkspritskonsumtionen per månad (tabell 22) och vid fest (tabell 23) och detta påverkades inte av bortfallet i den ena Vipeholmsklassen.

Tabell 22. Tabellen visar signifikanstest för alkoholkonsumtion per månad för samtliga elever

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means			
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference
Starksprit under en månad i cl	Equal variances assumed	7,630	,006	2,227	154	,027	11,17
Vinkonsumtion per månad i flaskor	Equal variances assumed	,239	,626	-,227	154	,821	-.0317
Starköl under en månad i burkar	Equal variances assumed	1,716	,192	,847	154	,398	1.0505
Folköl under månad i burkar	Equal variances assumed	,332	,565	-,526	154	,599	-.3556

Minskningen av starkspritskonsumtionen per månad är signifikant (Levines test $p=.006$ och t-test $p=.027$). Även när Vipeholms klass 'X' exkluderas kvarstår signifikansnivån (Levines test $p=.009$ och t-test $p=.035$).

Samma tendens visar sig när det gäller starkspritskonsumtion vid fest (tabell23).

Tabell 23. Tabellen visar signifikanstest för alkoholkonsumtion vid fest för samtliga elever

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means			
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference
Starksprit normalt under	Equal variances assumed	4,609	,033	1,851	154	,066	4,73
Vin under en fest i flaskor	Equal variances assumed	,000	,988	-,249	154	,804	-.0180
Starköl under en fest i	Equal variances assumed	,020	,888	-,066	154	,948	-.0263
Folköl under en fest i	Equal variances assumed	,797	,373	,388	154	,698	.0626

Även vid fest minskar alkoholkonsumtionen signifikant med Levines test ($p=.033$) och t-testet ($p=.066$) visar en stark statistisk tendens. När Vipeholms klass 'X' tas bort vid beräkningarna återfinns ingen signifikans.

DISKUSSION

Syftet med den genomförda pilotstudien var att undersöka om man med hjälp av preventionsprogram kan förändra attityden till, och även minska, alkoholkonsumtionen bland gymnasieelever. I denna första omgång inriktades arbetet på avgångsklasserna vid två gymnasieskolor och man valde ut klasser som, av elevvårdspersonal, bedömdes vara i behov av insatser på detta område.

I genomsnitt 90 procent av eleverna i de undersökta klasserna uppger att de dricker alkohol och i medeltal dricker de ungefär en gång per vecka. (Dessa siffror är i paritet med elevernas uppskattning av deras klasskamraters alkoholvanor och de har med andra ord en realistisk och god bild av situationen i klassen när det gäller alkohol.) De elever som intar alkohol minst en gång per vecka blir berusade vid 70 procent av de tillfällen de dricker. Andelen elever som uppger att de blir berusade varje gång de dricker, även om de dricker mindre än en gång per vecka, ligger på ungefär 50 procent. Siffrorna ser likadana ut i båda mätningarna.

Denna beskrivning visar att den utbildning som eleverna genomgått bör betecknas som en sekundär preventiv insats.

Det stora bortfallet i en av Vipeholmsklasserna skapar problem vid analys och tolkning av resultatet och det är svårt att dra några slutsatser om det genomförda preventionsprogrammets betydelse för utfallet. De statistiskt signifikanta skillnaderna mellan de båda enkäterna är de siffror som rör starkspritskonsumtionen. Dessa siffror visar att konsumtionen av starksprit minskade avsevärt i den andra mätningen både när det gäller elevernas konsumtion per månad och vid fest. I övrigt har inte utbildningen haft något nämnvärt inflytande på elevernas attityd till alkohol eftersom siffrorna före och efter utbildningen ligger på samma nivå.

Med hänsyn till detta resultat – och inte minst till att eleverna fortsätter att dricka på samma nivå trots att drygt 70 procent av dem upplever negativa effekter av alkoholen – förefaller det angeläget med någon form av utbildning och preventionsprogram för att sprida kunskap om alkoholens verkningar och följderna av en riskfylld alkoholkonsumtion. Eftersom preventionsprogrammet inte har fått några större effekter i denna studie är det nödvändigt att det både vidareutvecklas och det införs betydligt tidigare, dvs innan eleverna hinner grundlägga nuvarande inställning till och användande av alkoholen. Om man ser på siffrorna till vilka eleverna själva kan tänka sig att köpa alkohol förefaller gränsen att ligga vid 15 år.

Man bör överväga att även låta föräldrarna ta del av utbildning. Speciellt med tanke på att drygt 40 procent av eleverna uppger att deras föräldrar köper ut åt dem, för studier visar (ref. Marlatt) att de ungdomar vars föräldrar köper ut alkohol till dem dricker oftare och större mängder än andra.